

Påverkan på fladdermöss

Detaljplan gruppbostad LSS vid Smedjegårdsvägen, Lexby

Arbetet är beställt av Partille kommun

Produktion: Svensk Naturförvaltning AB
Omslagsfoto (vilande fladdermus): Emma Lind
Text och foto: Emma Lind
Granskning: Mats Jonson
Rapportdatum: 2024-10-17

info@naturforvaltning.se
www.naturforvaltning.se

Flöjelbergsgatan 8B
SE-431 37 Mölndal
Telefon 031-22 30 45

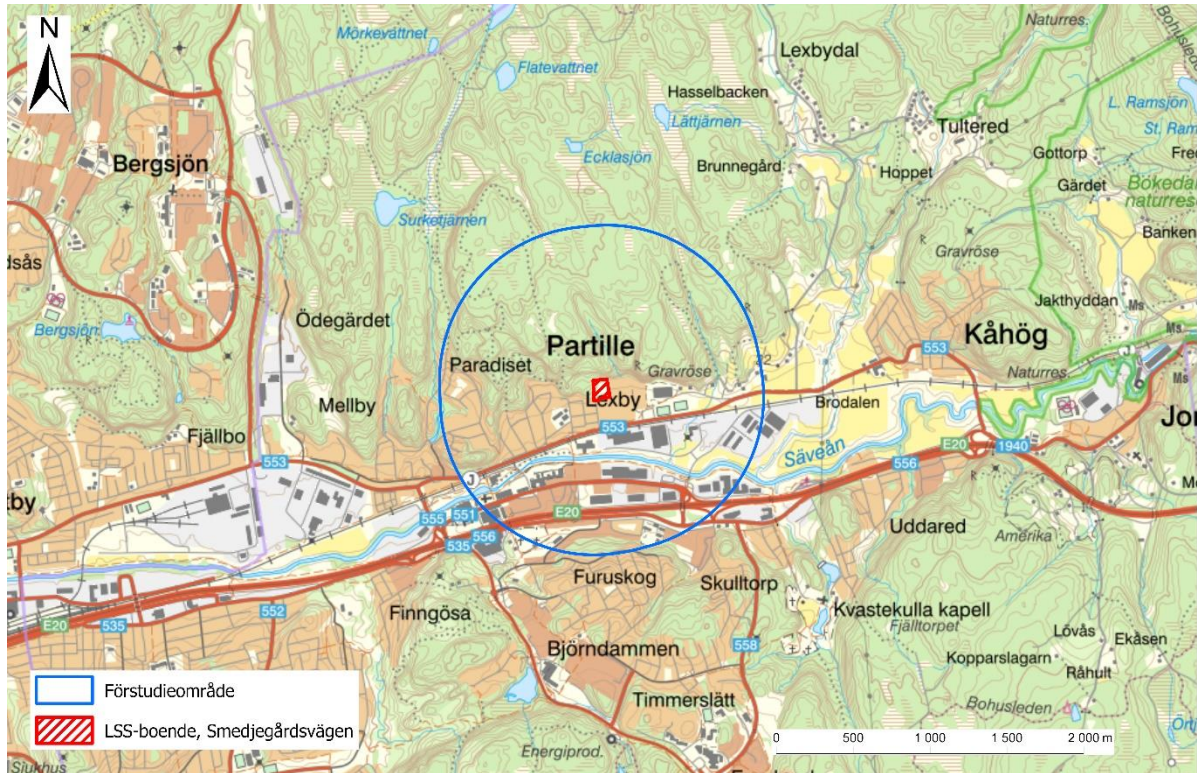

Innehållsförteckning

Bakgrund och område	4
Metodik	5
Resultat.....	6
Förstudie.....	6
Fältstudie.....	6
Diskussion och rekommendationer.....	10
Referenser	11

Bakgrund och område

Svensk Naturförvaltning har på uppdrag av Partille kommun utfört en utredning av påverkan på fladdermöss i samband med detaljplan *gruppbostad LSS vid Smedjegårdsvägen, Lexby*. Området ligger i utkanten av bostadsområdet Lexby som återfinns i den norra delen av Partilles centrala delar. Förstudieområdet utgörs av inventeringsområdet samt en zon om 1000 meter utanför (figur 1).

Figur 1: Områdesöversikt där inventeringsområdet (LSS boende, Smedjegårdsvägen) markeras med ett röstreckat område och förstudieområdet med en blå linje.

Inventeringsområdet är knappt 1,2 hektar stort och LSS-boendet planeras att byggas på den öppna ytan inom området (figur 2). Den omgivande skogsmarken kommer ej påverkas av detaljplanens genomförande.

Figur 2: Flygfoto över området där inventeringsområdet indikeras med en röd linje.

Fladdermöss

I Sverige har 19 fladdermusarter påträffats och artgruppen är en ur naturvärdessynpunkt viktig grupp. Enligt 4a, 5 §§ artskyddsförordningen (SFS 2007: 845) är alla Sveriges fladdermöss fridlysta i hela landet (Naturvårdsverket, 2009):

- Det är förbjudet att avsiktligt fånga eller döda fladdermöss.
- Det är förbjudet att avsiktligt störa fladdermöss särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.
- Det är förbjudet att skada eller förstöra fladdermössens fortplantningsområden eller viloplatsen oavsett om det sker avsiktligt eller oavsiktligt.

Fladdermöss är även skyddade enligt EUROBATS-avtalet som Sverige har ingått tillsammans med 38 andra länder. Avtalet innebär bland annat att områden som är viktiga för fladdermössens bevarandestatus ska skyddas från störning eller skada, förutsatt att det är ekonomiskt och socialt genomförbart (artikel 3). Vidare ska viktiga födosöksområden för fladdermöss skyddas (EUROBATS, 1994).

Metodik

För att avgöra områdets värde för fladdermöss genomfördes ett fältbesök i området vilket utfördes dagtid den 17 oktober 2024 av Emma Lind. Vid fältbesöket beskrevs området och yngel-, viloplats- och övervintringsplatser för fladdermöss eftersöktes.

Under fältinventeringen användes en handdator av modellen Nautiz X7 med integrerad GPS (SiRF III) för registrering av observationer. GPS-mottagarens noggrannhet varierar från dag till dag och mellan olika platser och beror bland annat på antalet tillgängliga satelliter, placeringen av dessa i förhållande till GPS-mottagarens position, störningar i atmosfären eller sikthinder så som till exempel skog. Positionsangivelser som registrerats ska dock i de flesta fall ligga inom fem meter från mätpunkten.

Resultat

Förstudie

Artförekomst och fladdermöss registrerade i artportalen

I Artportalen blandas registreringar både från systematiska inventeringar och från privatpersoner. Hur många registreringar som finns från ett visst område varierar därför stort och beror till exempel på hur välbesökt området är och hur många som väljer att rapportera sina artfynd till artportalen. I praktiken kan alltså ett område med få registreringar fortfarande ha en stor mängd och mångfald av arter.

I Artportalen fanns vid utsökningen den 16 oktober 2024 tre arter registrerade för förstudieområdet. Dvärgpipistrell *Pipistrellus pygmaeus*, gråskimlig fladdermus *Vespertilio murinus* och trollpipistrell *Pipistrellus nathusii*. Registreringarna är från hösten 2022, av en person med god artkunskap och inspelade strax norr om Kåhögs gård, några hundra meter öster om inventeringsområdet.

Naturskyddsföreningen har också inventerat fladdermöss i området och under hösten vid ett kort fältbesök noterades vad som bedömdes vara dvärgpipistrell och nordfladdermus *Eptesicus nilssonii* inom detaljplaneområdet.

Det går inte att utesluta att även andra arter nyttjar området i stort (inte inventeringsområdet specifikt) och med tanke på närområdets beskaffenhet är det mer troligt att så är fallet. Vi kan alltså konstatera att fladdermöss finns i området, det råder dock en osäkerhet kring vilka arter det rör sig om.

Det öppna området som planeras att bebyggas ligger bostadsnära och är redan idag utsatt för viss ljusförorening. Både nordfladdermus och dvärgpipistrell är arter som är mindre påverkade av ljusföroreningar varför de är två arter som man kan förväntas påträffa i området. Båda arterna är tämligen vida i sitt biotopval men föredrar att jaga i halvöppna miljöer så som glesa skogar och kantzoner mellan till exempel skog och öppen mark som det inom inventeringsområdet.

Fältstudie

Inventeringsområdet

Inom inventeringsområdet identifierades ett skogsområde, tre hålträd och en bergsrygg med värde för fladdermöss (figur 3).

Figur 3: Flygfoto över området där inventeringsområdet indikeras med en röd linje, skogsområdet med en orange polygon och bergsryggen indikeras med ett gult streck. Hålträd indikeras med en grön punkt och det nummer som hänvisas till i tabell 1.

Skogsområdet i den västra och norra delen av inventeringsområdet utgörs av en lövblandskog med varierande slutenhet och ligger i och nedanför en lägre bergsrygg (figur 4 och 5). I den södra delen domineras trädskiktet av asp, björk, ek och gran. I den norra delen dominerar ek och tall. Spritt i skogen växer även bok, ask, skogsalm, fågelbär, sälg, lönn och lärk. En stig löper genom skogen och mot den öppna marken växer ett buskskikt av lövuppslag i form av asp. Skogen bedöms kunna utgöra födosöksområde för fladdermöss.

I skogen identifierades tre hålträd i form av två sälgar och en asp (tabell 1) vilka kan utgöra yngel- och eller viloplats för fladdermöss. I bergsryggen som löper i den västra och norra delen finns skrevor och håligheter som också kan utgöra yngel- och eller viloplats för fladdermöss, eventuellt även som övervintringsmiljö, då kunskapen om fladdermöss övervintringsplatser är bristfällig (figur 6 och 7).

Tabell 1: Hålträden med referens till nummer i figur 3. Träden anges med uppgifter om typ av träd, trädslag och omkrets i centimeter samt en kortfattad beskrivning.

Nr	Typ	Trädslag	Omkrets	Beskrivning
1	Hålträd	Sälg	122	Utmejslat bohål.
2	Hålträd	Sälg	145	Utmejslat bohål.
3	Hålträd	Asp	143	Hålighet 20x10 cm.

Figur 4: Den södra delen av lövskogen.

Figur 5: Den nordvästra delen av skogen.

Figur 6: I bergsryggen som löper i den västra och norra delen finns strukturer lämpliga som yngel- och eller viloplatser för fladdermöss.

Figur 7: Skrevor under överhäng.

Diskussion och rekommendationer

Strukturer som kan utgöra yngel-, vilo- och eller övervintringsplats för fladdermöss, så som hålträd och klippväggar med skrevor och håligheter, är avgjort viktiga för fladdermöss. Även enstaka träd kan ha stor betydelse för en population i ett område i stort och platserna är skyddade även under den tiden på året då fladdermössen till exempel övervintrar och befinner sig på annan plats.

Då fladdermöss konstaterats i området sedan tidigare och det är en lämplig miljö för fladdermöss gör vi antagandet att det finns fladdermöss i området och att de nyttjar strukturer i området som vilo- och eller yngelplats (vilket dock inte konstaterats). Utredningen är gjord under en tid på året då det inte går att inventera fladdermöss.

Skogsmarken som är av värde för fladdermöss kommer att bevaras och där med hålträden och klippväggen med skrevor och håligheter. Detaljplanen kommer dock med största sannolikhet att ge upphov till ljusföroreningar. Ljusföroreningar är generellt negativt för fladdermöss, men vissa arter påverkas mer än andra. Ljuskällorna hindrar fladdermössens rörelsemönster och påverkar ekosystemet i stort. Vissa arter (snabbflygande och långvingade arter), så som nordfladdermusen, är mindre känsliga och tolererar ljus. Andra arter (bredvingade och långsamflygande arter), så som myotis-arterna, är ljusskyende och undviker ljus. Artificiella ljuskällor kan attrahera stora mängder insekter som då koncentreras till en plats. Nordfladdermus, som gärna jagar i skenet av till exempel gatlamppor, kan nyttja födoresursen och till och med gynnas, medan myotis-arterna undviker ljuset och missgynnas (Rydell, 1992).

För att undvika otillåten störning kan skyddsåtgärder behöva utföras beträffande ljusföroreningar. Artificiellt ljus vid gruppboendet bör planeras och utformas med fladdermössen i åtanke så att den negativa effekten reduceras. Ljuskällor bör vara riktade nedåt och inte belysa ett större område än nödvändigt för att undvika ljusföroreningar. Inom naturmarken ska ljus undvikas helt och ljuskällor bör inte riktas mot skogen. Ljusproblematiken är central under sommartid, under vintern när fladdermössen övervintrar kan fler och andra ljuskällor användas. Artificiellt ljus bör även begränsas under byggtiden där ljuskällor bör vara riktade nedåt och inte belysa ett större område än nödvändigt för att undvika ljusföroreningar.

För att bidra till att hålla skogen mörk (inte förörena den med ljus) är det viktigt att brynmiljön inte öppnas upp. Här kan man i stället förtäta med till exempel hasselbuskar och det är gynnsamt om aspuppslaget i kanten till skogen kan behållas.

Detaljplanen kan inte påverka fladdermössens bevarandestatus i ett nationellt eller regionalt perspektiv och troligen inte heller i ett lokalt perspektiv. Arealen och habitatförlusten är för liten för att kunna påverka populationerna i stort och de två arter (nordfladdermus och dvärgpipistrell) som påvisats födosöka inom området är vanligt förekommande i stora delar av Sverige och i regionen.

Om skyddsåtgärder i form av planering av nya ljuskällor utförs kommer detaljplanen inte förstöra eller påverka några kända yngel-, övervintrings- eller viloplats för fladdermöss. Den areal som tas i anspråk utgörs endast av potentiellt födosöksområde och effekten blir troligen liten då värdet av det habitat (öppen yta) som tas i anspråk bedöms som lågt.

Referenser

Artportalen SLU. 2024. <https://www.artportalen.se/> (hämtningen av observationer från åren 1970-2023 är utförd 2024-10-16)

EUROBATS. 1994. *Agreement on the Conservation of Bats in Europe*, Treaty Series No. 9.

Naturvårdsverket. 2009. *Handbok för artskyddsförordningen: Del 1 - fridlysning och dispenser*.

Rydell, Jens. 1992. *Exploitation of Insects around Streetlamps by Bats in Sweden*. *Functional Ecology* 6(6): 744-750.